GLOBALNIE · OPINIA

SHINZŌ ABE W SPÓDNICY. KIM JEST SANAE TAKAICHI?

Dominik Majcher · 13 października 2025

Media piszą o niej: „ultranacjonalistka". Jakie ma poglądy nowa przywódczyni partii rządzącej Japonią?

4 października, po tym jak premier Shigeru Ishiba zrezygnował ze stanowiska, w rządzącej Japonią partii Liberalno-Demokratycznej (LDP) odbyły się wybory na lidera ugrupowania. Niespodziewanie zwyciężyła w nich Sanae Takaichi – opisywana przez media jako polityk „ultranacjonalistyczny", konserwatywny, mocno związany z byłym premierem Shinzō Abe. Takaichi najpewniej zostanie nowym premierem Japonii, przynosząc Krajowi Kwitnącej Wiśni jednoznaczny skręt w prawo.

Do trzech razy sztuka

W 2021 roku, po długim okresie rządów, z powodów zdrowotnych z funkcji premiera ustępuje Shinzō Abe – wieloletni lider LDP, znany z konserwatywnych i nacjonalistycznych poglądów. W związku z rezygnacją Abe wewnątrz Partii Liberalno-Demokratycznej odbywają się wybory na nowego lidera, który miał nadać nowy kierunek partii lub utrzymać kurs konsekwentnie realizowany przez byłego premiera. Po początkowych spekulacjach, że kandydatem konserwatywnej frakcji Abe będzie Tarō Asō – lider grupy Shikōkai wewnątrz LDP – ostatecznie Shinzō Abe udziela osobistego poparcia Sanae Takaichi. Ta po raz pierwszy podejmuje wówczas próbę objęcia sterów w partii, co jednak kończy się niepowodzeniem – zajmuje trze-

cie miejsce, a nowym przewodniczącym zostaje Fumio Kishida. Jednak już wtedy ocena jej politycznej osobowości jest jednoznaczna – konserwatystka, „radykalna" nacjonalistka, bliska sojuszniczka Abe.

Takaichi swoją karierę polityczną rozpoczyna w 1993 roku, zdobywając mandat posła do Izby Reprezentantów (niższej izby japońskiego parlamentu), początkowo jako niezależna. Z czasem postanawia dołączyć najpierw do małej, marginalnej partii „nowego frontu", ostatecznie wstępuje jednak do LDP. W partii tej początkowo była członkiem frakcji Mori, skupiającej polityków o poglądach prawicowych i konserwatywnych.

> Takaichi dołączyła również do Nippon Kaigi – nieformalnej organizacji, zrzeszającej najbardziej nacjonalistycznych i tradycjonalistycznych polityków i działaczy społecznych związanych przede wszystkim z Partią Liberalno-Demokratyczną.

Członkowie Nippon Kaigi akcentują konieczność militaryzacji Japonii poprzez przywrócenie jej stałych sił zbrojnych i zmianę konstytucji oraz dążą do „rehabilitacji" w japońskim społeczeństwie historii Imperium Japońskiego. Rehabilitacja ta ma się odbyć również w zakresie działań Japonii podczas drugiej wojny światowej. Kwestie historycznego rewizjonizmu i militaryzmu będą istotne również dla samej Takaichi.

Wspinając się po szczeblach partyjnych, Takaichi pełniła szereg funkcji ministerialnych – najpierw wiceministra innowacji, młodzieży i równości płci, bezpieczeństwa żywności, a potem ministra spraw wewnętrznych. Podczas sprawowania funkcji w rządzie Takaichi odwiedzała świątynię Yasukuni – miejsce poświęcone japońskim poległym podczas wojen w XIX i XX wieku. Choć Takaichi odwiedzała ją wielokrotnie, pozwalało sobie na to niewielu ministrów: sama świątynia wzbudza silne kontrowersje, gdyż pośród upamiętnianych ofiar II wojny światowej znajdują się osoby uznane przez Międzynarodowy Trybunał Wojskowy dla Dalekiego Wschodu (tzw. Trybunał Tokijski) za zbrodniarzy wojennych. Sama Takaichi w sprawie zaangażowania Japonii w II wojnę światową podkreślała, że udział Japończyków w zbrodniach jest jej zdaniem „przesadzony".

Takaichi postanowiła po raz kolejny kandydować na lidera LDP w 2024 roku, po rezygnacji Fumio Kishidy. Zdobyła w pierwszej turze głosowania (obejmującej zsumowane poparcie wśród członków LDP oraz jej parlamentarzystów) pierwsze miejsce, ale przegrała w drugiej turze z Shigeru Ishibą, ponosząc drugą porażkę. Nieoficjalnie podkreślano, że Fumio Kishida odegrał ważną rolę w przekonaniu polityków LDP do niegłosowania na Takaichi, nazywając ją podobno – ze względu na radykalne poglądy – „talibem". Również w tegorocznych wyborach na lidera partii zarówno Kishida, jak i Shigeru Ishiba mieli apelować o niepopieranie kontynuatorki Abe. Tym razem jednak Takaichi zwyciężyła.

Nacjonalizm Takaichi: od sprzeciwu wobec imigracji po militaryzację

Jako reprezentantka prawego skrzydła Partii Liberalno-Demokratycznej, Sanae Takaichi głosi poglądy stanowiące połączenie społecznego konserwatyzmu (zakorzenionego w japońskim rozumieniu tradycji, porządku i rodziny), nacjonalizmu oraz ekonomicznego liberalizmu. Warto jednocześnie podkreślić, że – choć Takaichi przez większość swojej kariery politycznej była blisko związana z Shinzō Abe – jej poglądy nie są wyłącznie kopią poglądów byłego premiera.

Takaichi wyraża głębokie przekonanie o podmiotowej roli narodu japońskiego w kształtowaniu rzeczywistości politycznej własnego państwa. Japończycy mają zachować własną tożsamość, pamięć o historii oraz szacunek dla przodków, reprodukując w ten sposób więzi pomiędzy pokoleniami. Dlatego też dla Takaichi kluczowe znaczenie mają kwestie historyczne, które z naszego punktu widzenia mogą nie być zawsze zrozumiałe. Oprócz wspomnianego już zaangażowania w dyskusje dotyczące polityki historycznej Takaichi podkreśla konieczność większej promocji wartości patriotycznych, również w ramach nauki historii „imperialnej" Japonii w szkołach, oraz popiera zachowanie obecnego kształtu cesarstwa, jako symbolu narodowej tożsamości, kultury i historii. Stąd też sprzeciw Takaichi chociażby wobec propozycji dopuszczenia kobiet do dziedziczenia tronu cesarskiego. Tożsamościowy wymiar ma również głoszony przez Takaichi postulat zmiany charakteru relacji z państwami Korei, w tym m.in. podjęcie działań w celu zwrócenia japońskich obywateli więzionych w Korei Północnej.

> Nacjonalizm Takaichi zbudowany jest na poczuciu istnienia wspólnego kodu kulturowego Japończyków. Dlatego też nowa liderka LDP zarówno podczas tegorocznej kampanii, jak i wcześniej, podkreślała konieczność zakończenia nielegalnej imigracji, konsekwentnie sprzeciwiała się liberalizacji prawa dotyczącego pracy cudzoziemców oraz podkreślała konieczność integracji już przyjeżdżających imigrantów.

Problem narastającej imigracji jest zresztą w Japonii tematem niezwykle gorącym, ponieważ katastrofalna sytuacja demograficzna prowokuje dyskusję na temat zmiany – do tej pory bardzo homogenicznej etnicznie – struktury japońskiego społeczeństwa. Jednakże rosnące poparcie dla rywali LDP z prawej strony – szczególnie nacjonalistycznej Sanseitō – pokazało, że społeczeństwo japońskie w zdecydowanej większości sprzeciwia się rozszerzeniu imigracji. Stąd też silne poparcie społeczne dla poglądów Takaichi.

Podmiotowa rola narodu w kształtowaniu własnej przyszłości musi również przejawiać się w samodzielności militarnej. Dlatego też nowa liderka LDP popiera postulat zmiany obecnej konstytucji japońskiej (poprzez, jak to określa Takaichi w swoim programie, „dostosowanie jej do obecnych czasów") i usunięcia art. 9 ustawy zasadniczej, stanowiącego tzw. klauzulę wyrzeczenia się wojny. Sam przepis pozwala Japonii jedynie na utrzymywanie sił samoobrony, które nie mogą być regularną, stałą armią. Takaichi wielokrotnie podkreślała swoje poparcie dla odejścia od tych regulacji i zwiększenia potencjału obronnego w kraju.

> Przywrócenie regularnych sił zbrojnych dla japońskiej armii stało się w ostatnich latach znacznie bardziej popularne, zwłaszcza wraz z rosnącą pozycją Chin w regionie. Nacjonalizm Takaichi podkreśla tym samym suwerenność państwa, która to suwerenność powinna wyrażać się w posiadaniu przez państwo sił zbrojnych.

W wymiarze polityki zagranicznej nowa liderka LDP chce prowadzić politykę antychińską, pozostając jednocześnie w silnych relacjach z USA i wspierając Tajwan.

Podkreślenie znaczenia tożsamości narodowej znajduje swoje odzwierciedlenie również w ochronie tradycyjnego japońskiego rozumienia rodziny i społeczeństwa. Dlatego też Takaichi opowiada się przeciwko tzw. małżeństwom osób tej samej płci, promowaniu ideologii gender, a także możliwości rozdzielania nazwisk w małżeństwach. Istotne staje się zachowanie wspólnotowego i hierarchicznego kształtu struktury społecznej, co wiąże się bezpośrednio z odrzuceniem liberalnego, zachodniego sposobu postrzegania relacji rodzinnych, znaczenia małżeństwa czy zakresu wolności indywidualnej. Społeczny konserwatyzm Takaichi przejawia się w woli podtrzymania i pielęgnowania tego modelu, który w Japonii był kształtowany przez pokolenia.

Warto również wspomnieć, jak Takaichi widzi politykę ekonomiczną państwa. W tym zakresie można dostrzec ścisłe nawiązanie do polityki prowadzonej przez Shinzō Abe (określanej potocznie mianem *abenomics* – abenomiki), polegającej na obniżce podatków oraz wspieraniu przedsiębiorstw i połączonej ze stymulowaniem wydatków rządowych i reformami strukturalnymi. Elementy ekonomicznego liberalizmu z pewnością niosą skojarzenie z polityką Margaret Thatcher, byłej premier Wielkiej Brytanii, którą zresztą sama Takaichi przywołuje jako swój polityczny autorytet. Jednakże poza wolnościowymi postulatami w gospodarce wizja polityczna liderki LDP stoi daleko od atomizmu i indywidualizmu doktryny premier Thatcher.

> Konsekwentny nacjonalizm, podkreślenie autorytetu państwa, przywiązanie do tradycyjnej wizji rodziny i społeczeństwa, dążenie do silnej roli Japonii w obszarze międzynarodowym, poparcie dla rozwoju technologicznego i wolności gospodarczej stanowią przewodnie idee przyszłej premier Kraju Kwitnącej Wiśni. Czas pokaże, czy będą one rzeczywiście realizowane.

Dlaczego Takaichi?

Głównym rywalem Sanae Takaichi podczas tegorocznych wyborów na lidera Partii Liberalno-Demokratycznej był Shinjirō Koizumi – młody, popularny w mediach oraz rozpoznawalny przedstawiciel liberalnego i centrowego skrzydła partii. Sondaże – robione wśród wyborców, członków LDP oraz parlamentarzystów partii – wskazywały na przewagę Koizumiego, choć to Takaichi cieszyła się większym poparciem w japońskim społeczeństwie. Jednocześnie badania dotyczące potencjalnego wpływu wybranego lidera na poparcie LDP, która to w ostatnich i przedostatnich wyborach konsekwentnie traciła wyborców, wskazywały, że tylko Takaichi może odzyskać utracone poparcie LDP. Dlaczego?

Wydaje się, że sprzeciw wobec rządów Partii Liberalno-Demokratycznej wywołał brak konsekwentnej realizacji programu wyborczego partii, co doprowadziło do wzrostu niezadowolenia z nieprzerwanych od wielu dziesięcioleci rządów partii i postrzegania ugrupowania jako „wypalonego" politycznie. Wizerunek LDP zdominował bowiem obraz wieloletnich posłów i ministrów w podeszłym wieku, trwających w polityce w zasadzie od zawsze. W wyniku odejścia od jasnego stanowiska partii w sprawach imigracji, reform podatkowych oraz kwestii społecznych po prawej stronie powstały ugrupowania takie jak Sanseitō czy Partia Konserwatywna Japonii, które zaczęły odbierać LDP poparcie prawicowych wyborców, niezadowolonych z powodu braku realizacji partyjnego programu. W tej sytuacji perspektywa przejęcia steru przez Koizumiego jawiła się jako dalsze odejście od fundamentalnych wartości ugrupowania i zmierza-

nie do współpracy z centrowo-liberalną opozycją, co mogło prowadzić tylko do jeszcze większego rozczarowania. Dzisiaj Sanae Takaichi – przez swój wizerunek publiczny oraz dużą popularność społeczną – ma szansę odzyskać zaufanie byłych wyborców, zjednoczyć kompromitowaną skandalami korupcyjnymi partię i wygrać kolejne wybory. W przeciwnym razie polityczny monopol Partii Liberalno-Demokratycznej na scenie politycznej może zostać trwale przerwany.

Narodowa fala

Społeczeństwo japońskie w ostatnich miesiącach przeżywa coraz silniejsze wstrząsy związane z narastającym oporem wobec imigracji. Z tego powodu już przez kraj przetoczyła się fala protestów. Obywatele nie mają zaufania do państwa, sytuacja gospodarcza jest trudna, a problemy demograficzne i społeczne narastają w coraz bardziej widoczny sposób. Efektem tego jest coraz większe niezadowolenie – szczególnie młodych ludzi – i towarzyszące mu coraz głośniejsze domaganie się zmiany kierunku japońskiej polityki. Czy Sanae Takaichi będzie twarzą zwrotu narodowo-konserwatywnego? Jeżeli Takaichi zostanie premierem, być może zwrot ten ma szansę faktycznie się dokonać i rzeczywiście zmienić krajobraz japońskiej polityki. Biorąc pod uwagę dotychczasowe poglądy i działalność nowej liderki LDP, zmiana jest bardzo prawdopodobna.

Nagranie: https://www.youtube.com/watch?v=CdvuxyCFqh0

Oryginał: https://nlad-kopia1113.instawp.site/shinzo-abe-w-spodnicy-kim-jest-sanae-takaichi/

WSPÓŁTWÓRZ NOWY ŁAD

Za Nowym Ładem stoją czytelnicy, którzy dorzucają się do jego istnienia. Dołącz do nich — jednorazowo, w kwocie, która Ci odpowiada.

DOŁĄCZAM

wspieram.nlad.pl

Zeskanuj, aby wesprzeć